

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci žalobkyne : **K. V.**, bývajúca v B., prechodne S., zastúpená JUDr. P. H., advokátom v K., proti žalovaným : **1/ A.**, so sídlom v B., **2/ G. K.**, bývajúci v Ž., zastúpený JUDr. L. K., advokátom v R., **o náhradu škody z ublíženia na zdraví**, vedenej na Okresnom súde Rožňava pod sp.zn. 6 C 6/2006, o dovolaní žalovaného 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo 7. apríla 2011 sp.zn. 2 Co 354/2009

t a k t o :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo 7. apríla 2011 sp.zn. 2 Co 354/2009 v spojení s opravným uznesením z 10. novembra 2011 sp.zn. 2 Co 354/2009 a z 8. februára 2012 sp.zn. 2 Co 354/2009 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala voči žalovaným náhrady škody vo výške 11 517 500 Sk s príslušným úrokom titulom bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia.

Okresný súd Rožňava rozsudkom z 21. mája 2009 č.k. 6 C 6/2006-57 určil, že je daná zodpovednosť za škodu žalobkyne, ktorú utrpela pri dopravnej nehode dňa 22.11.2002 zo strany žalovaného 2/ v rozsahu 30 %. Rozhodovanie o nárokoch žalobkyne voči žalovaným 1/ a 2/ vylúčil na osobitné konanie, v ktorom rozhodne aj o náhrade trov celého konania. V odôvodnení uviedol, že vzhľadom na osobitnú zložitosť prípadu sa zameral na riešenie otázky zodpovednosti žalovaného 2/, ktorý bol v čase nehody prevádzkovateľom motorového vozidla značky P. evidenčné číslo Z. z hľadiska objektívnej zodpovednosti zodpovedný, pričom dospel k záveru, že je účelné rozhodnúť o základe tejto zodpovednosti s prihliadnutím aj na ustanovenie § 152 ods. 2 O.s.p. už aj vzhľadom k tomu, že rozhodovanie o celom uplatnenom nároku žalobkyne týkajúce sa posúdenia jeho správnosti čo do vyčíslenia vyžaduje ďalšie dokazovanie. Uznal objektívnu zodpovednosť žalovaného 2/ v rozsahu 30 %,

pričom k výške jeho zodpovednosti dospel úvahou, ktorá sa opiera o výsledok znaleckého dokazovania z odboru dopravy oboch znalcov (K. aj ústavu súdneho lekárstva), že na tejto dopravnej nehode sa podieľali najmä chodkyne, a to nielen žalobkyňa, ale aj p. J., ktorá svojím správaním taktiež ovplyvnila negatívne správanie sa vodiča žalovaného 2/, pričom súd jej zodpovednosť a spoluvinu žalobkyne ohodnotil na 70 % a objektívnu zodpovednosť žalovaného 2/ na 30 %.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie žalobkyne rozsudkom zo 7. apríla 2011 č.k. 2 Co 354/2009-78 zmenil rozsudok v napadnutej časti tak, že určil zodpovednosť žalovaných za škodu spôsobenú žalobkyňi, ktorú utrpela pri dopravnej nehode dňa 22.11.2002 v rozsahu 80 %. Stotožnil sa so skutkovým stavom, ktorý zistil súd prvého stupňa na základe znaleckého dokazovania. Je však iného názoru pokiaľ ide o právne posúdenie zodpovednosti za škodu. Je nepochybné, že vodič motorového vozidla žalovaný 2/ hrubo porušil svoju povinnosť tým, že ako vodič ohrozil chodcov prechádzajúcich cez prechod pre chodcov, nezastavil vozidlo, keď videl, že situáciu na prechode nezvládne. Túto situáciu vytvorili aj chodci prechádzajúci cez vozovku po prechode pre chodcov, ale ich porušenie povinnosti vykazuje podstatne menšiu mieru zodpovednosti ako zodpovednosť vodiča motorového vozidla, ktoré má schopnosť ublížiť na zdraví. Miera zodpovednosti za škodu zo strany žalovanej (zrejme mal na mysli žalobkyne – pozn. dovolacieho súdu) je podľa jeho názoru v porovnaní so zodpovednosťou žalovaného 2/ len v rozsahu 20 % na spôsobenej škode. Preto zmenil rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým určil mieru zavinenia a rozhodol, že zodpovednosť žalovaných za škodu spôsobenú žalobkyňi, ktorú utrpela pri dopravnej nehode je v rozsahu 80 %.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaný 1/. Uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu nemá oporu vo vykonanom dokazovaní a logicky nevyplýva ani z dôkazov zabezpečených súdom prvého stupňa. Škoda nebola spôsobená vnútornými okolnosťami, ktoré majú svoj pôvod v prevádzke dopravného prostriedku, ale vo vonkajšej okolnosti, ktorá s prevádzkou dopravného prostriedku nesúvisí a spočíva v protiprávnom konaní poškodenej. Za takéhoto stavu nie je možné prisvedčiť rozhodnutiu odvolacieho súdu o tom, že zavinenie žalovaného 2/ na dopravnej nehode je v rozsahu 80 %. Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací s poukazom na ustanovenie § 238 ods. 1 O.s.p. zrušil napadnutý rozsudok a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Žalobkyňa navrhla vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalovaného 1/ potvrdiť rozsudok odvolacieho súdu.

Žalovaný 2/ sa písomne k dovolaniu žalovanej 1/ nevyjadril.

Krajský súd v Košiciach uznesením z 10. novembra 2011 č.k. 2 Co 354/2009-115 opravil časť záhlavia svojho rozsudku č.k. 2 Co 354/2009-78 zo dňa 7. apríla 2011 tak, že táto má správne znieť : „Proti žalovanému A., odštepny závod K. a žalovanému v 2. rade G. K., bývajúcemu na G., zastúpenému JUDr. L. K., advokátom A., v konaní o náhradu škody, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu v Rožňave č.k. 6 C 6/2006-57 zo dňa 21. mája 2009 takto rozhodol“. Opravu odôvodnil chybou v písaní.

Opravným uznesením z 8. februára 2012 č.k. 2 Co 354/2009-122 Krajský súd v Košiciach opravil časť záhlavia svojho rozsudku č.k. 2 Co 354/2009-78 zo dňa 7. apríla 2011 tak, že označenie žalovaného v prvom rade má správne znieť : „proti žalovanému A., so sídlom v B.“. Túto opravu odôvodnil chybou v písaní v zmysle ustanovenia § 164 O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je potrebné zrušiť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Občiansky súdny poriadok upravuje prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a § 238.

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom, ktorým zmenil rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Preto dovolanie žalovaného 1/ proti tomuto rozsudku podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je prípustné.

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej.

Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm.a/ až g/ O.s.p. (t.j., či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným).

Podľa ustanovenia § 237 písm.f/ O.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Pod odňatím možnosti pred súdom konať v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť taký závadný procesný postup, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv.

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) ak súd koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu ochranu (I. ÚS 4/1994).

Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy (podobne aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru) je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu, zakotvených v VII. oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy), normujúcich rámec, v ktorom je možné domáhať sa jeho rešpektovania (m.m I. ÚS 22/2003).

Obsah práva na súdnu ochranu čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva, alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 26/1994). K odňatiu práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy preto dochádza aj vtedy, ak sa niekto (každý) domáha svojho práva na súde, ale súdna ochrana tomuto právu nie je priznaná, alebo nemôže byť priznaná v dôsledku konania súdu, ktorý je v rozpore so zákonom (III. ÚS 72008).

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, vyplýva aj z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Judikatúra tohto súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, str. 12, § 29; Hiro Balani c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B, Georgiadis c/a Grécko z 29. mája 1997; Higgins c/a Francúzsko z 19. februára 1998).

Ústavný súd podľa konštantnej judikatúry (IV. ÚS 115/2003, III. ÚS 209/2004) tiež vyslovil, že „súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 6 ods. 1 Dohovoru), je aj právo účastníka na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takémuto uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia“.

Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Krasko c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, séria A, č. 254-B, str. 49, § 30).

Ustanovenie § 157 ods. 2 O.s.p. i právna teória civilného procesu vymedzila požiadavky na kvalitatívnu správnosť odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Medzi tieto patria požiadavky vzťahujúce sa na hodnotenie dôkazov. Z formulácie § 132 O.s.p. vyplýva, že súd je povinný dôkazy navzájom si odporujúce hodnotiť a ďalej zdôvodniť, prečo niektoré z nich považuje za nevierohodné, prečo niektoré odmietol vziať pri formulovaní rozhodnutia do úvahy a prečo sa niektorými dôkaznými návrhmi odmietol vôbec zaoberať. Rozhodnutiu súdu vo veci samej musí teda predchádzať činnosť súdu zameraná na spoľahlivé zistenie skutkového stavu – dokazovanie zodpovedajúce garanciam spravodlivého súdneho konania v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru, najmä garanciam obsiahnutým v princípe rovnosti zbraní a právo na kontradiktórne konanie (I. ÚS 52/2003). Nedostatky odôvodnenia rozhodnutia v hodnotení dôkazov spolu s nevysvetlením dôvodov, prečo sa súd odmietol zaoberať navrhnutými dôkazmi, preto môžu zakladať vadu nepreskúmateľnosti rozhodnutia. Neznamená to však bez ďalšieho, že každý nedostatok odôvodnenia rozhodnutia automaticky zakladá jeho nepreskúmateľnosť (či arbitrárnosť). V každom jednotlivom prípade súd skúma intenzitu porušenia vzhľadom k odôvodnenosti rozhodnutia ako celku.

Preskúmaním veci dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu nezodpovedá vyššie uvedeným požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutia. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia sa stotožnil so skutkovými závermi prvostupňového súdu, bol však iného názoru pokiaľ ide o právne posúdenie zodpovednosti za škodu. Uviedol, že žalovaný 2/ hrubo porušil svoju povinnosť tým, že ako vodič ohrozil chodcov prechádzajúcich cez prechod pre chodcov, nezastavil vozidlo keď videl, že situáciu na prechode nezvládne. Túto situáciu vytvorili aj chodci prechádzajúci cez vozovku po prechode pre chodcov, ale ich porušenie povinnosti vykazuje podstatne menšiu mieru zodpovednosti ako zodpovednosť vodiča motorového vozidla, ktoré má schopnosť ublížiť na zdraví. V ďalšom odseku však odvolací súd tvrdí, že práve žalobkyňa svojím konaním spôsobila prekážku vodičovi, teda žalovanému 2/, ktorý cez prechod nemohol plynule prejsť, nevstúpila však náhle do vozovky, lebo po prechode už prešla od chodníka 8 metrov. Potom uzavrel, že miera zodpovednosti za škodu zo strany žalovanej (zrejme myslel zo strany žalobkyne) je v porovnaní so zodpovednosťou žalovaného 2/ len v rozsahu 20 % na spôsobenej škode. Preto zmenil rozsudok súdu prvého stupňa a rozhodol, že zodpovednosť

žalovaných za škodu spôsobenú žalobkyni je v rozsahu 80 %. Možno teda zhrnúť, že právne závery odvolacieho súdu sú v extrémnom nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami a z odôvodnení súdnych rozhodnutí nevyplývajú. Dôvody, na ktorých je založené rozhodnutie odvolacieho súdu, sú zjavne protirečivé, ide o zjavne neodôvodnené arbitrárne súdne rozhodnutie, pričom je potrebné zdôrazniť, že prvostupňový súd určil zodpovednosť za škodu žalobkyne zo strany žalovaného 2/, odvolací súd určil zodpovednosť žalovaných 1/, 2/ bez toho, aby sa vo vzťahu k žalovanému 1/ s touto skutočnosťou v odôvodnení rozhodnutia vyporiadal.

Nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu, majúca za následok jeho nepresvedčivosť je vadou konania, ktorou sa, ako už bolo uvedené, účastníkovi odníma možnosť riadne konať pred súdom. So zreteľom na uvedené dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v spojení s nadväzujúcimi uzneseniami zrušil (§ 243b ods. 1 O.s.p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovoláním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nebolo možné v dovolacom konaní podrobiť prieskumu z hľadiska správnosti zaujatých právnych záverov, lebo vzhľadom na už spomenutú vadu konania, nemožno posúdiť, či napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na (ne)správnom právnom posúdení veci.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. januára 2013

JUDr. Jozef Kolcun, v.r.

predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová